

Redengevende omschrijving met waardestelling
Bredaseweg 38 te Rijsbergen
Gemeente Zundert

Objectgegevens

Adres : Bredaseweg 38
Postcode : 4891 SJ
Plaats : Rijsbergen
Kadastraal : gemeente Rijsbergen, Sectie I perceel 84
Oorspronkelijke functie : boerderij
Huidige functie : bedrijfsfunctie/ woonfunctie
Bouwjaar : 1929

Algemeen

Bezoekdatum : 13 november 2020
Auteur : drs. Miriam van den Dries
Redactie : Martijn de Jong MA
Rapportagedatum : 19 november 2020

Monumentenhuis Brabant B.V.
Markt 9
4931 BR Geertruidenberg
www.monumentenhuisbrabant.nl
T. 0162-511833
E. info@monumentenhuisbrabant.nl

Monumentenhuis Brabant B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inleiding

Deze beschrijving dient om de cultuurhistorische waarden van de langgevelboerderij vast te stellen. In de beschrijving worden de gevels met de klok mee beschreven, beginnend bij de voorgevel. De afzonderlijke gevels worden van links naar rechts beschreven. Met de voorgevel van de langgevelboerderij wordt de lange gevel aan de straatzijde bedoeld. Dit is de westgevel. Zowel het interieur, als het exterieur zijn onderdeel van de beschrijving, al moet daarbij opgemerkt worden dat het interieur weinig tot niets van de oorspronkelijke indeling en kenmerken behouden heeft.

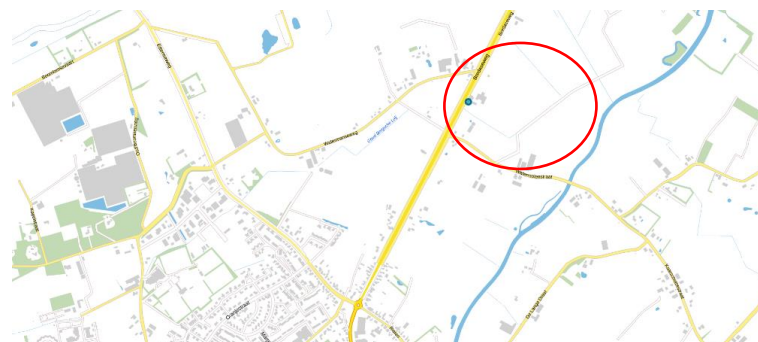
Situering, geschiedenis en hoofdvorm

Ten noordoosten van de dorpskern van Rijsbergen ligt aan de Bredaseweg 38 (de N263) een langgevelboerderij met schuur uit 1929. De provinciale weg N263 loopt van Breda naar Wernhout (van noord naar zuid) en is een van de oudste verharde wegen van Nederland, aangelegd in 1811 ten tijde van Napoleon. De naam van vroeger was 'Groote weg van Brussel'. In 1971 verviel het doorgaand belang van deze weg, die, ter plaatse van het object buiten de bebouwde kom, de uitstraling heeft van een rijksweg.

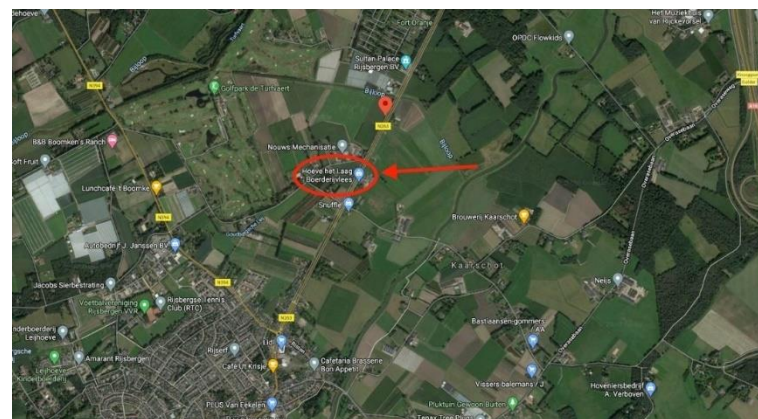
Het complex van boerderij met schuur (en een latere loods) ligt op een ruim perceel zonder naastliggende bebouwing. Tot voor kort stond er een aantal varkensstallen op het erf, maar deze zijn recentelijk gesloopt. Rondom liggen weilanden. De weilanden worden begrensd door de Watermolenstraat, het riviertje De Aa of Weerij's en de beek Bijloop.

In de dakbedekking van de schuur valt aan één zijde het jaartal 1928 te lezen, aan de andere zijde de naam Hoeve het

Laag. Dit gebied werd vroeger 'het Laag' genoemd vanwege de lagere ligging tegen de rivier de Aa of Weerij's.

Kaart van object en omgeving. Bron: podk.nl/viewer.

Luchtfoto van kom Rijsbergen en object buiten de bebouwde kom. Bron: Google Maps.

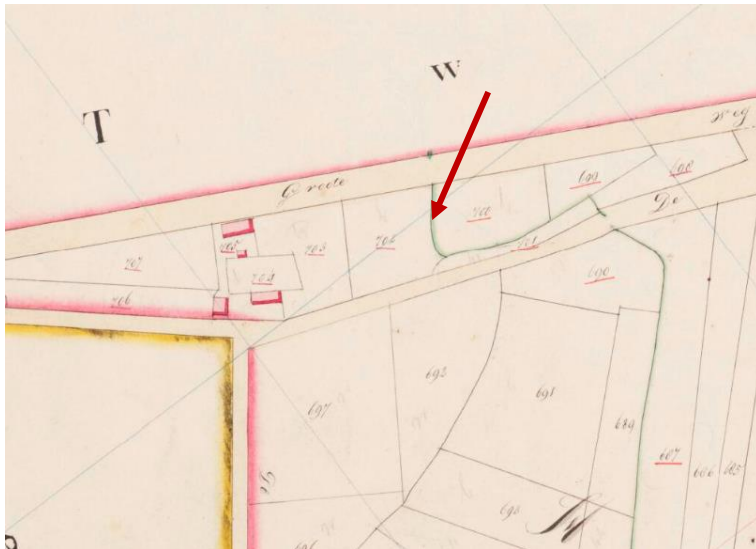
Luchtfoto van onderzocht object in relatie tot omgeving. Bron: Google Maps.

Luchtfoto van object Bredaseweg 38 met op het perceel liggende bebouwing. De drie opstallen (varkensstallen) zijn recent afgebroken. Bron: Google Maps

Uitsnede van het Kadastraal Minuutplan 1811-1832 (gemeente Rijsbergen, sectie C blad 03) met de huidige Bredaseweg en omgeving. De rode pijl duidt de locatie van de huidige boerderij aan. Bron: Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Uitsnede van het Kadastraal Minuutplan 1811-1832 (gemeente Rijsbergen, sectie C blad 03). De rode pijl geeft bij benadering de locatie aan van de huidige boerderij. Bron: Beeldbank RCE.

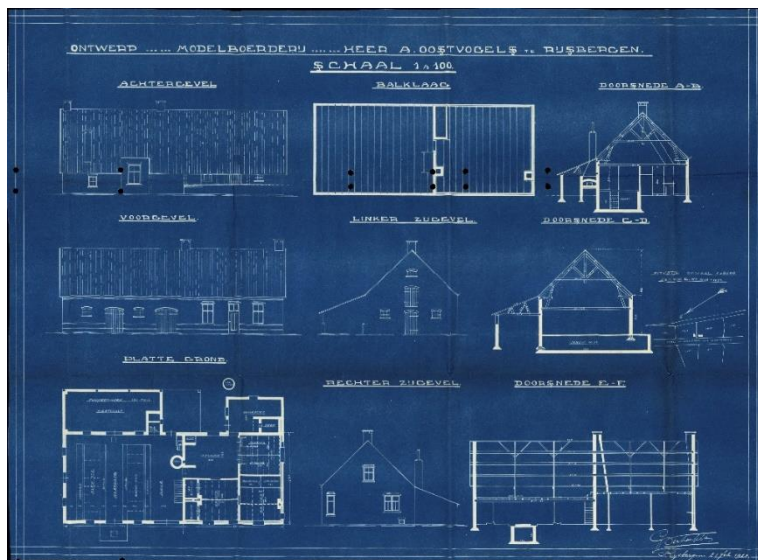

Historisch topografische kaart 1900. Er is geen bebouwing te zien. Bron: topotijdreis.nl.

Uit de historisch topografische kaart blijkt dat er in 1900 nog geen bebouwing was op dit stuk grond.

Op het adres Bredaseweg 38 is in 1930 de 'stichting van een huis' geregistreerd. Dat betekent dat het pand in 1929 is gebouwd. De eigenaar was op dat moment Adrianus Cornelis de Koning.¹

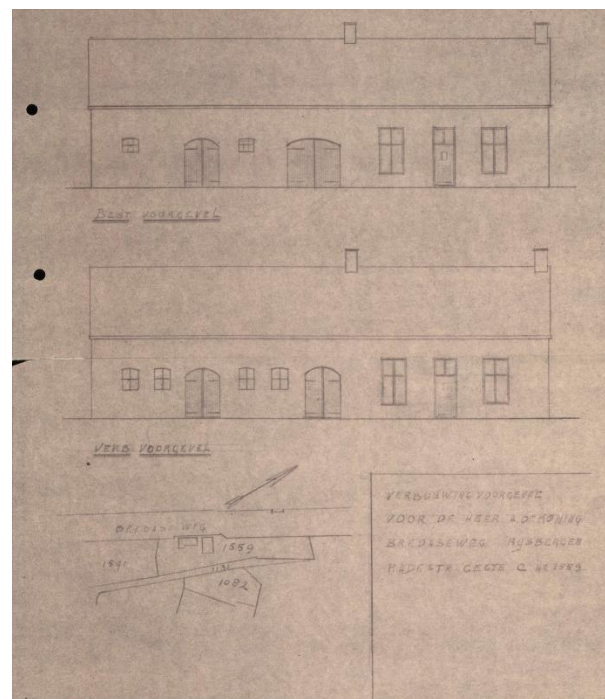
¹ West-Brabants Archief

Blauwdruk boerderij, februari 1928. Bron: gemeente Zundert, bouwarchief.

Zoals op de ontwerptekening van 1928 te zien is waren er oorspronkelijk twee staldeuren en was de voordeur tussen twee ramen gesitueerd. Aan de achterzijde was dat deel wat nu bijkeuken is, bestemd voor het bakken en was achter het bedrijfs gedeelte een mestvaalt. De naam van de architect/aannemer is moeilijk leesbaar.

In 1969 verandert een deel van de voorgevel waarbij de middelste staldeur kleiner wordt en er in plaats van twee stalramen vier stalramen komen.

Situatietekening bouwvergunning 1969, waarbij er meer stalramen links gepland zijn en een smallere staldeur op de plaats waar nu de voordeur is. Bron: gemeente Zundert bouwarchief.

Later verandert de situatie in ieder geval nog minstens een keer. In de huidige situatie is er maar één staldeur en is de middelste staldeuropening gewijzigd naar een voordeur. De oorspronkelijke voordeur is gewijzigd in een venster. Er waren geen dakramen noch een dakkapel ingetekend in de ontwerptekening.

Beschrijving

De langgevelboerderij is gelegen aan de oostzijde van de Bredaseweg met de langgevel evenwijdig aan de weg. De boerderij is gebouwd vanuit een grotendeels rechthoekige plattegrond (aan de achterkant een inham). Het opgaande werk bestaat uit schoon metselwerk van rode baksteen, gemetseld in een staand verband. Het voegwerk bestaat hoofdzakelijk uit cementhoudende voeg. Ramen en deuren dateren niet uit de bouwtijd, maar zijn wel op de oorspronkelijke plek gebleven. De boerderij is gedekt onder zadeldak met blauwe muldenpannen. Aan de achterzijde loopt het dak lager door met een knik.

Vorgevel links

Vorgevel (westzijde)

De vorgevel ligt aan de straatzijde. In de vorgevel bevindt het voormalige bedrijfsgedeelte zich links en het woonhuisgedeelte zich rechts. Er is veel aandacht besteed aan het metselwerk en patronen in het metselwerk. De gevel telt een drietal sierranden van metselwerk die ter plaatse van vensters en deur overgaat in een gemetselde strek. Deze gemetselde sierrand treffen we aan boven de gevelopeningen, ter hoogte van de bovenlichten en boven de plint. De plint bestaat uit siermetselwerk bestaande uit vierkantjes met trigliefen. Een eenvoudige bakgoot van trespa sluit de bovenkant van de gevel af. De gevel telt een tiental smeedijzeren muurankers. Het bedrijfsgedeelte bevat een getoogde staldeur met twee openslaande deuren met zowel links als rechts hiervan twee (vernieuwde) getoogde stalramen tegelvensterbanken.

Vorgevel midden

Dan volgt een (vernieuwde) getoogde voordeur onder strek met zijlichten met rechts daarvan drie (vernieuwde) rechte ramen met bovenlichten en hardstenen dorpels en ieder raam heeft aan weerszijden vernieuwde openslaande houten luiken. Ook zijn er rolluiken aangebracht tegen de bovenkant op de natuurstenen latei. De dorpels onder de ramen zijn van natuursteen. Er is een drietal dakramen aangebracht in het dakvlak boven het woongedeelte en helemaal rechts steekt een gemetselde schoorsteen door de nok.

Voor de voorgevel bevindt zich een kleine voortuin omheind met een lage gemetselde muur verdeeld in traveeën tussen gemetselde pijlers en verbonden met een ronde ijzeren staaf.

Linkerzijgevel

Linkerzijgevel (noordzijde)

De linkerzijgevel is de kopgevel van het bedrijfsgedeelte. Van links naar rechts is onder het verlengde deel van de kap een latere aanbouw gezet met een nieuwe gevel in lichtere steen in halfsteensverband. In dit deel is een getoogd zesruits stalraam van beton. Op de begane grond is er in het midden van de gevel een getoogde deur onder strek en aan weerszijden vernieuwde, vierruits getoogde stalramen onder strek met een vernieuwde vensterbank van tegels. Boven de deur is op de verdieping een getoogd hooiluik onder strek, bestaande uit twee houten delen met onderin lichtgaten. Daarboven op zolderniveau een getoogd ijzeren zesruits venster. Alle ramen zijn vernieuwd behalve het zolderraam. De deuren zijn waarschijnlijk ook vernieuwd maar op de oorspronkelijke plek en waarschijnlijk in de oorspronkelijke vorm teruggekomen. De deuren hangen aan ijzeren scharniervleugels met een duimgeheng (paumelle scharnieren). Aan de gevel hangt een airconditioner. Een trespa daklijst sluit de kopgevel af. Ter hoogte van de verdiepingsvloer bevinden zich twee smeedijzeren muurankers in de gevel.

Achtergevel links

Achtergevel (oostzijde)

De achtergevel wordt gekenmerkt door twee zijbeuken, één ter hoogte van het woonhuis en één over de lengte van het bedrijfsdeel. De linkeruitbouw van de achtergevel is gebouwd in dezelfde (rode) steen als de voorgevel en de zijgevels van het gebouw. De uitbouw rechts is later aangebouwd, in een lichtere steensoort en in halfsteensverband. De gevelopeningen met ramen lijken oorspronkelijk maar overal zijn nieuwe ramen met dubbelglas geplaatst. In de achtergevel van de linker zijbeuk, nu gebruikt als bijkeuken, is een klein raam en een iets groter raam onder strek met een houten luik en een gemetselde dorpel.

Achtergevel, zij-uitbouw

In de zijkant van de uitbouw is een rechthoekig venster onder strek en een gemetselde dorpel en een deur onder strek. Het grote raam aan de achtergevel rechts van de linkerzijbeuk is vernieuwd met een nieuwe vensterbank van tegels en bovenin hangt een rolluikcassette. Vervolgens volgt een kleine overkapte binnenplaats met de achteringang. Een houten pilaar stut mede het dak. In het dakvlak boven het woongedeelte bevinden zich twee dakramen en een dakkapel, die later toegevoegd zijn. Het rechterdeel van de achtergevel is later opgetrokken of vernieuwd.

Achtergevel, overkapt plaatsje met ingangsdeur

Achtergevel rechter zijbeuk, later aangebouwd.

Achtergevel

Rechterzijgevel (zuidzijde)

De rechterzijgevel is de kopgevel van het woonhuisgedeelte. Aangezien het dak aan de achterkant met een knik doorloopt, laat de kopgevel geen gelijke driehoek zien. Op de begane grond zijn er drie rechtafgesloten ramen, allen verschillend van afmeting en vorm onder een natuurstenen latei waarboven nog een rollaag en een dorpel van natuursteen. Ook is er een kelderraam. In de kop van de gevel op de verdieping is ook een raam. Behalve het kelderraam heeft ieder raam houten luiken aan weerszijden en een opvallend detail is dat er geen plaats is voor het linkerluik omdat het smalle raam te dichtbij de straatkant is gesitueerd. De twee ramen rechts zijn T-vensters en de drie middelste ramen hebben een later aangebracht rolluik bovenin. Een trespak daklijst sluit de gevel af.

Zijgevel rechts.

Interieur

In het interieur van de boerderij zijn geen waardevolle interieurafwerkingen aangetroffen. Door wijzigingen is ook de oorspronkelijke indeling van de plattegrond vrijwel geheel gewijzigd. De verhoging van de opkamer is nog wel gehandhaafd. Verder zijn er afwerkingen uit de tweede helft van de twintigste eeuw en later. In het vroegere bedrijfsdeel is nu een slagerswinkel gevestigd en in het vroegere woonhuisgedeelte wordt nog steeds gewoond. Op de begane grond zijn geen gebinten aanwezig. Op de verdieping is een deel van de kapconstructie te zien. De kapconstructie is grotendeels vernieuwd. De kapconstructie bestaat uit een gordingenkap met staand dakbeschot en wordt gedragen door verbeterde Hollandse spanten. Het voormalige bedrijfsdeel is verbouwd tot opslag, winkelruimte en garage.

Woonkamer

Woonkamer met zicht op ramen.

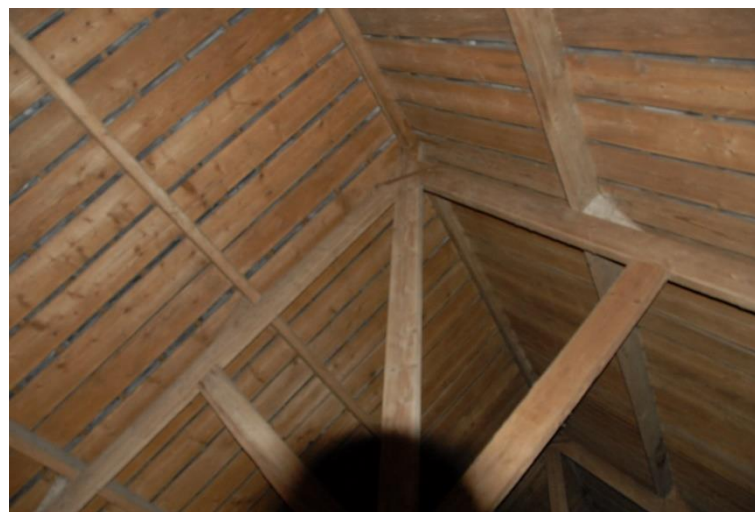
Impressie van vroegere opkamer.

Eén van de verbeterde Hollandse spanten.

Dakconstructie.

Gordingenkap met staand dakbeschot.

Waardering

Deze waardering is opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria voor de bouwkunst van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

De waardering heeft betrekking op de langgevelboerderij uit 1929.

Cultuurhistorische waarden

De langgevelboerderij is van enige cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de sociaaleconomische en agrarische ontwikkeling van Rijsbergen. De boerderij is daarnaast van enige waarde als uitdrukking van de typologische ontwikkeling van de langgevelboerderij in Noord-Brabant vanaf de eerste helft van de twintigste eeuw.

Architectuur- en kunsthistorische waarden

De langgevelboerderij is van architectuurhistorische waarde vanwege de bouw in traditioneel-ambachtelijke bouwtrant. Hoofdvorm en uitvoering zijn redelijk intact gebleven. De gemetselde voorgevel is rijk versierd uitgevoerd met sierranden en een plint van baksteenmotieven. Het onderscheid tussen woon- en bedrijfsgedeelte is nog goed afleesbaar. Door het wijzigen van de vensters en goten is de architectuurhistorische waarde in beperkte mate aangetast.

Situationele en ensemblewaarden

De langgevelboerderij is van situationele waarde als onderdeel van agrarische bebouwing aan een oude weg, 'de

Groote weg van Brussel naar Amsterdam'. De boerderij vormt een waardevol agrarisch ensemble met de zijlangsdeelschuur die in dezelfde stijl en tijd is gebouwd. Boerderij en schuur hebben eenzelfde dakvorm en de oorspronkelijke hoofdvorm van beiden is goed bewaard.

Gaafheid en herkenbaarheid

De langgevelboerderij is op hoofdpunten niet veel veranderd. De hoofdvorm en het dak zijn ongewijzigd. De gevels zijn gaaf gebleven. Het metselwerk is grotendeels authentiek. Wel zijn vensters en deuren vernieuwd en voorzien van dubbelglas. De gevelindeling van de voorgevel is ter hoogte van het bedrijfsgedeelte op onderdelen gewijzigd. Van het oorspronkelijke interieur of de oorspronkelijke plattegrond is nagenoeg niets behouden gebleven. Aan de voorkant zijn er drie dakramen geplaatst, die echter geen onevenredige afbreuk doen aan de gaafheid van het exterieur. Het onderscheid tussen het woon- en bedrijfsdeel is aan het exterieur nog goed afleesbaar. De boerderij is dan ook van waarde vanwege de herkenbaarheid als langgevelboerderij uit het Interbellum.

Zeldzaamheid

Langgevelboerderijen uit de eerste helft van de twintigste eeuw zijn niet zeldzaam in deze regio. Er is dan ook geen sprake van absolute zeldzaamheidswaarde. Gelet op de geringe gaafheid van het interieur in relatie tot het deels gewijzigde exterieur is er geen sprake van relatieve zeldzaamheidswaarde.